LETO V. LJUBLJANA, 29. JANUARJA 1927. ŠTEV. 5.

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15 CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO/OGLASI PO CENIKU/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 1'50.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN UPRAVA V UČITELJSKI TIŠKARNI/ROKOPISI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČUJEJO/POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Po volitvah.

V notranjem ministrstvu železni kancler še vedno šteje mandate ter premišlja, kako bi najlepše in najsijajnejše dokumentiral zmago radikalije v srečni SHS. Zato nam doslej še ni mogoče konstatirati na podlagi uradnih poročil število mandatov in volilcev posameznih strank, po sedanjih oblastnih volitvah. Navzlic tej birokratični počasnosti uradnega konjička pa si zamoremo ustvariti primerno sodbo k izidu volitev.

Orjuna ljubljanske oblasti pri teh volitvah ni posegala aktivno v volilni boj, ker je smatrala, da je zbog gotovih vzrokov tovrstna njena akcija neumestna in naravnost ponižujoča. Orjunaši so sicer i to pot v redu izvršili svojo volilno dolžnost in pokazali, da prehajajo v ljubezni do napredne in jugoslovenske ideje preko vseh intrig in zapostavljanj, ter da pozabljajo i na grehe onih, ki so jih še pred štirimi leti krvavo žalili in psovali samo zategadelj, ker so hodili tisto pot, katero poizkušajo sedaj nastopiti i ti spreobrnjenci. Orjuna pa tudi sedaj ne rekriminira, niti ne obtožuje, nego le konstatira, da se i v glavah njenih najpodlejših klevetnikov dani in da i ti počasi prehajajo na pota, po katerih hodi ona od ure, ko se je zabliskal pod zlatim solncem njen prvi znak.

Njena želja je le, da gospodje ne ostanejo na polovici pota in da temeljito obračunajo s svojo preteklostjo ter likvidirajo s partijo, ki je pri sedanjih razmerah in po delu dokazala, da je med Slovenci mrtvo rojeno dete. S tem bodo koristili napredni in jugoslovenski stvar ter se rešili mučnega položaja, v katerem se danes nahajajo, kot generali brez večje vojske.

Volitve so končane in z njimi era volilne borbe, v kateri so grmeli vsi partizanski topovi in obsipali volilce s tolikimi obljubami, zagotovili in obeti, da so jim zastrli poglede na prave stvarne interese in gotova vprašanja ter vzbudili v njih najnižje instinkte mas. Rezultati volitev, od katerih pa so nekateri toliko pričakovali, pričajo, da je še daleč dan, ko bo jugoslovenski volilec po lastnem prevdarku in mišljenju zastopal svoje prepričanje in naziranje ter spoznal, da leži njegova, njegovih otrok in države usoda v njega rokah in da ni rojen samo za hlapca brez lastne misli. Mnogi so bili v narodu dobri in pošteni, ki so mislili, da bo narod po vseh groznih gospodarskih in zunanjih političnih katastrofah izpregledal in temeljito obračunal s političnimi vlačugarji in poklicnimi tatovi narodnega premoženja. Pričakovali so iztreznenje prevaranih in ogoljufanih. V tem pričakovanju pa so se neznansko varali, ker je v bistvu ostalo vse tako, kakor je bilo pred volitvami in ker se je izkazalo, da bo ta narod skoro gotovo i v bodoče ravno tako pasivno hodil na volišče, dokler ne bo neizbežni udarec usode obračunal z njim in z njegovimi brezvestnimi voditelji.

Tako slavi danes palanački advokat, sedaj ministrski predsednik SHS, g. Uzunović, zmago radikalne, velikosrbske ideologije ter se zadovoljno rokuje z milim mu pobratimom Stipico, ki se je uveril, da po vseh poplavah, krizah, davčnih in gospodarskih nesrečah, hrvatski seljak še vedno brodi po meglenih cestah plemenskih programov in da so mu edini resni nasprotniki federalisti, ki ga zamorejo nadlicitirati v demagogiji in hujskanju na brate Srbe in Slovence. O zeleni veji Prlekije in vodji slovenskega naroda, ki mu je kanila v čašo veselja grenko kapljo le orjunaška in jugoslovenska Ljubljana, niti ne pišemo. Saj je dovolj govorilo 90.000 brumnih slovenskih volilcev, ki so javno manifestirali, da se jim hoče po sedmih suhih egiptovskih letih še sedem novih, v katerih bodo slovenske dežele izbrani sinovi reševali gospodarsko krizo z obrano sv. vere in cerkve, kateri v širokogrudni Jugoslaviji prav nihče ničesar zlega ne želi.

O uspehih sicer napredujočih obeh kril demokratske stranke pa moremo le z žalostjo ugotoviti, da bo po dosedanjih rezultatih preteklo še dokaj let, prej ko bosta mogli s sedanjimi metodami zrušiti obstoječo plemensko in religiozno nestrpno orientirano partizansko parlamentarno večino, kateri zaupa danes narod vodstvo države. In to pri narodu, ki mu konservativnosti ni šteti v zlo, ker jastreba ni moči izpremeniti v goloba in naj se škrjanec devetkrat zakolne, lajal ne bo nikoli. Saj ga pa tudi ni na svetu težjega opravila, kakor iz hlapcev napraviti ljudi, ki znajo po svoji volji uporabljati svoj razum in roke, kar smo izkusili dosedaj posebno Orjunaši!

Vendar zahtevata čas in okolnosti v katerih se nahaja danes naš bedni rod, da te jugoslovenske grupe navzlic klaverni dobi in še klavernejšemu rodu ne odstopijo od začrtane poti in da le podvojijo, če ne postoterijo svoje delo, da še spasijo, kar se rešiti more. Za to veliko delo odrešenja pa morajo same prve očistiti svoje vrste in ostrgati blato, ki se je nabralo že na dosedanji poti do zmage in oblasti na marsikaterem njihovih vojnikov, kateri danes poštenemu človeku ne more pogledati odkrito v oči! Treba pa je, da i revidirajo svoj program in nadomestijo marsikateri anahronizem z modernimi načeli odgovarjajočimi dobi socialnih revolucij in radia. Pridiganje slepega sovraštva proti radikalom, oznanjevanje boja s klerikalnim zmajem in pobijanje Radićevih bolnih šovinističnih plemenskih izpadov samo z besedami, bo i narodu kmalu dovolj, ker čuti na svojih ledjih, da leži jedro sedanji mizeriji vse globje in to v razdrapanih gospodarskih in socialnih razmerah, ki so sicer destruktivnim elementom najhvaležnejši objekt za njihovo razrovalno delovanje. Narodu treba danes poti, melioracij, osuševanja močvirij, novih železnic, bolnic, dispanzerjev, zdraviliščnih domov, osnovnih šol, dela, uravnave hudournikov, zgraditve nasipov, olajšanje davčnih bremen, i tisoč drugih prepotrebnih zadev, ki danes ubijajo sleherni polet v tej zemlji. Ideja in stvar, za katero se bori jugoslovenska demokracija sta tako veliki, da morajo napram njima izginiti vsi osebni in morebitni partizanski interesi!

Številke govore in kriče po odločnih dejanjih. Kar je bilo enkrat zagrešenega, to je treba sedaj končno popraviti. Kdor je vrgel prvi kamen, ta naj se sedaj prvi oprosti! Bridkih izkušenj in trpljenja je dovolj. Čemu naj hodi jugoslovensko orientirani Jugosloven po Jugoslaviji preganjan in brezpraven zato, ker se ne morejo sporazumeti njegovi voditelji med seboj in podrediti svojih ambicij interesom Ideje in naroda po katerega volji so postali njegovi voditelji? Ako zamorejo v tej zemlji nemogočnosti, od setve do žetve, brezštevilni zavreči svojo pamet in vest na poti do oblasti in ministrskih foteljev, zakaj bi potem ne mogli oni, ki imajo isti pot in iste cilje, obžalovati svoje pogreške in z združenimi močmi vreči na tla one, ki so še pred časom preklinjali to, kar danes po hlapčevsko časti z votlo in prazno besedo. V tem slučaju pa bo tudi Orjuna vedela, kje ji je mesto pri obračunu z onimi, ki se izpreminjajo tako, kakor jih zasukne veter in ki so bili za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni, ustvarjeni za hlapčevanje in ki so biča vajeni in nad katere bi niti Krist ne prišel z besedo, nego z bičem!!

A. V.

DR. M. Š.:

Orjuna na razpotju.

Prinašamo članek enega prvih naših ideologov v mariborski oblasti in prehajamo s tem na polje debate o bodočih smernicah političnega dela Orjune, ki postaja spričo razmer v zemlji vedno bolj potrebno in aktualno. Naše stališče napram obstoječim razmeram nakazujemo v današnjem uvodniku. Končnoveljavno pa se bomo o tej stvari izrekli po potrebnem sporazumu in dogovoru z našimi organizacijami in vodstvom pokreta. **Uredništvo.**

Maribor, 26. I. 1927.

Ko je predvojna omladina, videča kmalu po prevratu, kam gredo stremljenja naših političnih strank, spoznala, da se rušijo vsi temelji, postavljeni od nekdaj za nastanek države, da se v partijsko korist obrača vse, kar je državi namenjeno, da se zostruje borba v nadvlado »plemen« med sabo, a med tem Radić kuje iz inozemstva svoje subverzivne načrte, da torej — v gnoju korupcije — pri vsem tem drvi država v prepad — je ustanovila Orjuno. Namen ji je bil, delati na to, da se polagoma ustvari enotni jugoslovenski človek, da se prerodi in v eno zlije kultura, da se gospodarstvo usmeri v enoten tir in da se vzgoji zavest, da smo po naciji Jugosloveni, regijonalno le Srbi, Hrvati in Slovenci. V to svrho si je postavila program, ki je bil ravno tako kulturen in socialen, kakor političen in nacionalen, izvrševala pa ga je, kolikor se je dalo, z odločnostjo in vso požrtvovalnostjo.

Ali političen del programa je kmalu zadel na popolnoma druge razmere, kakor pa so bile ob njegovem nastanku. Zato se ni vodstvo nikoli moglo odločiti za političen nastop in je čakalo, da zoré prilike še bolj. Tako stojimo danes, ko so prilike že dovolj razčiščene, da nam nudijo zanesljiv vpogled v položaj, na razpotju glede politične plati našega dela.

Pribiti je predvsem eno: Vse one poglede na notranjo ureditev naše države, na vodstvo naše nacionalne politike, pa celo na bodoči jugoslovenski značaj države, ki jih ima Orjuna, izvršujeta danes obe demokratski frakciji JDS in SDS. Mi tega nikoli nismo tajili; vedno in vedno je naše članstvo volilo zastopnike teh (v Sloveniji tudi NSS), vedno je vodstvo glede politične smeri v negativni smernici nakazovalo, da članstvo ne sme podpirati plemenskih partij in s tem pozitivno pokazalo na obe označeni stranki. V mariborski oblasti je oficijelna okrožnica velevala podpirati dr. Pivka, za zadnje oblastne volitve se je celo sklenil volilni kompromis z Narodnim blokom. Že dolgo je torej Orjuna izvrševala svojo p o l i t i č n o nalogo skupno s tema strankama, dočim v o s t a l e m ni imela z njima nobene zveze, niti stika, nasprotno, bile so praske, javna nasprotovanja in nezaupanja, seveda, o kakem privesku niti govora.

Že dolgo je odprto vprašanje, ali se naj Orjuna omejuje le na pasivno podpiranje strank. Ko pa smo doživeli, da se je v Mariboru Orjuna zvezala z blokom, kandidirala (in uspela) s svojim kandidatom na listi in programu Narodnega bloka (SDS in NSS), je ustvarjen prejudic in nakazana pot iz tega razpotja. Čim imata namreč obe demokratski frakciji s svojimi zavezniki isto pot kot Orjuna, čim ni pomislekov proti taktiki in osebam voditeljev, bi značilo samo cepljenje sil, ako bi Orjuna ubrala svojo politično pot in samo škodo skupni stvari, ako bi politično šla ločeno od drugih. Vsa mladina, ki jo je zbrala Orjuna in ki ima voljo do političnega dela, naj gre v vrste teh strank in naj tam pomladi, kar je zastarelega, lenega in nepriljubljenega, naj zavzame vsa mesta, ki ji gredo po zaupanju in sposobnosti. Tam naj predvsem uspešno deluje za zopetno združitev obeh demokratskih strank in za fuzijo z vsemi ž njima skupno že nastopajočimi strankami. Vse članstvo Orjune naj se v teh strankah včlani in tako ustvari močan političen val zoper plemensko gonjo ostalih strank.

Ni dvoma, da SLS, NRS in HSS s slovenskimi repci vred ne prihajajo v poštev, ker so vse te stranke orientirane k nadvladi ali avtonomiji Slovencev, Hrvatov ali Srbov, in vse to faktično tudi izvršujejo. Vprašanje bi bilo le glede socialistične stranke. Le-ta ima z Orjuno skupen socialni program in pa jugoslovensko orientacijo. V kolikor li internacionala ne ustvarja meje med našim nacionalnim čustvom in njo, bi ne bilo razvideti, zakaj ne bi mogel socialno čuteč Orjunaš delati v socialnih vprašanjih paralelno s stranko, kjer se najdejo tudi, čeravno bolj redko, narodni, zavedni, v preteklosti in sedanjosti za narod zaslužni možje. To bi bilo seveda še premisliti in prevdariti, vsekakor pa bi socialna misel morala priti v strankah, kjer bi Orjunaši politično sodelovali, do ravno tako močnega izraza, kakor pa integralno jugoslovenstvo.

Orjuna sama na sebi pa seveda ostane, dela dalje na svojem naclo-

LISTEK.

VAS. GRDIĆ:

Spomini.

Po aneksiji Bosne in Hercegovine je bilo neprestano govora o posetu Franca Jožefa teh novih pokrajin. Stari Franc Jožef je dolgo okleval in posetil Bosno šele leta 1910. Ležal sem tedaj bolan v sarajevski bolnici. Želodčna bolezen me je silno mučila. Še težje od fizičnih bolečin pa so bile duševne muke povzročene po nekem pritisku, ki nas je polne sanj tiščal nemilo k tlom. Nikdar se nisem v življenju občutil tako fizično in duševno slabotnega, kakor tiste dni.

Majski dnevi so bili, tako krasni, kakor so le redko v Sarajevu, ki je bilo vse okinčano. Pričakovali so prihod vladarja. Vse se je pripravljalo, da kar dostojneje praznuje ta »zgodovinski dan«, kakor je pisal uradni tisk naštevajoč vrline »starega grešnika« s kopico superlativov. Od časa do časa so zagrmeli raz Žute Tabije topovi. Njih grom mi je pretresal mozeg in srce. Drhal pa je, kakor je že navadno, kričala po cestah in klicala »Hosana«, triumfatorju, ki je brez puške in noža pridobil vse te lepe pokrajine. Za prave rodoljube, ki so od iztoka pričakovali rešitev in svobodo, je bil položaj nadvse obupen. Pripomniti moram, da je bilo leto 1912. še zakrito v megleni bodočnosti.

Ponižalo se je vse! Celo opozicionalni tisk, koje reprezentant je bila »Srbska Riječ«, je m o r a l a v uvodniku pozdraviti novega vladarja. In cedile so se tako skonstruirane fraze udanosti in lojalnosti, kot: »Dober in blag je stari cesar, ima pa slabe svetovalce. — Sedaj prihaja v neposredni stik z narodom in s tem bo bolje.« — Tako nekako so pisali tiste dni...

O pozdravu, manifestacijah in obiskih sem čital dolge kolone v posebnih izdajah uradnih glasil, in bilo me je sram. Srce mi je bilo prepolno grenkobe in strupa. Zamrzelo mi je vse.

Fizično bolezen sem naglo prebolel. Jaka narava je premagala bolezen v desetih dneh. Ko sem stopil na ulico, sem še videl okrašeno Sarajevo, polno slavolokov, zelenja, zastav in preprog.

Cesar je odšel v Hercegovino in obiskal Mostar. Vse povsodi je bilo govora le o njegovem sprejemu.

Dnevi so minevali. S fizičnim okrevanjem se je sporedno uravnovešala i duša. Čas je, kot najboljši zdravnik lečil rane. Pričela se je zopet vračati vera v končno zmago Pravice in da še ni vse izgubljeno.

Usojeno pa mi je bilo, da sem še enkrat preživel vse težke spomine na te temne dni, in to v družbi moža, ki je malo pozneje z herojsko gesto končal svoje življenje.

Bilo je to v gostilni T. Katića, tam nekje za katoliško cerkvijo. V tej gostilni sem bil na hrani. Nekega večera sem prišel malo kasneje na večerjo. V manjši sobici naletim na pokojnega Žerajića. Večerjal je. Ko sem vstopil, sva se spogledala in pozdravila. Vsedel sem se za isto mizo samo na drugo stran. Med jedjo sva molčala in se le od časa do časa spogledavala. Poznal sem ga do dobra. Veroval sem vanj in v njegovo tolmačenje nacionalizma. Spogledovala sva se vedno pogostejše. V pogledih pa je bilo mnogo boli, srda in gotove groze. Enako sva mislila in tudi občutila. Po večerji je vstal Žerajić in se mi čisto približal. Bila sva sama...

»Tako blizu mi je bil, da bi ga mogel zagrabiti...«, desnico pa je iztegnil, kakor da meri z revolverjem.

Razumel sem vse in ga samo vprašal: »Kje?« — »V Mostarju, na kolodvoru!« mi odvrne.

»Zakaj nisem, niti danes ne morem reči! Morda je bila čaša prepolna. Razklala so se nama srca in skoro da sem zakričal:

»Med nami ni takih ljudi!«

Soglašala sva v sodbi. **Mi smo sužnji! Morda je tudi v nas nekaj junaštva! Ali to je skupno! Tedaj drvimo z odprto pestjo nad goli nož. In potem se ponašajo naša plemena z junaštvom pozaklanih.**

Med nami ni individualnega junaštva. Zanj je potreba več, kakor plemenski ponos. Treba je vere nacionalizma.

Ni junaka, ki bi otvoril sam ples! Nimamo človeka, ki bi s a m, ne vprašujoč nikogar, zapisal velik datum!!

Plemena imajo svoje junake. Nacija čaka svojih herojev, katerih ni!

Ni! sem ponovil trdo in odločno parkrat.

Bila sva v ekstazi.

Žerajić je ves zažarel in v lepih črnih očeh mu je gorel nek čuden ogenj. Po poslednjih besedah me je le nemo gledal in se poslovil od mene brez besede.

Veroval sem, da more marsikaj, ali nikdar pa ne, da je zmožen vsega!

nalnem programu, brani naprej naše narodne zahteve, ščiti delavca, goji prosveto in je jeza, strah in napotje vsem onim, ki hočejo držati ljudstvo še dalje v črni temi in rušiti to, kar je bilo zgrajenega s tolikimi žrtvami.

„Teror se znova pričenja!“

Maribor, 23. 1. 1927.

»Danes zjutraj so mariborski Orjunaši vrgli v vilo župana dr. Leskovarja, nosilca liste SLS **3 bombe,** da bi zbegali volilce. Radi tega terorističnega akta ogorčeni Mariborčani hite v trumah na volišče, da obsodijo nasilje in da izrazijo zaupanje SLS.

Ljubljanski volilci: V boj proti terorju! Strite orjunaško SDS!

Volite vsi listo SLS!«

Tako se je glasil kanibalski letak, ki so ga izvesili edini zagovorniki kulturnega napredka na svojih volilnih lokalih, da bi razdražili mase naroda proti Orjuni in SDS. Prozorni namen maziljenih bubcev so Ljubljančani naglo pregledali in odgovorili tako, da so na večer manifestantje v Prešernovi ulici po zmagi naprednega bloka vzklikali ponižani in razžaljeni Orjuni ter na vprašanja Slovenčevcev striktno odgovorili, da si še žele Orjuno na ljubljanske ceste! K letaku, ki močno diši po avtomobilu bomb in Smodejevi poslednji interpelaciji zavoljo zvez Orjune z vojsko, bi niti ne mignili, da ni bila vsa komedija sestavljena tako brihtno neumno.

Orjuna je in bo morda še metala bombe! Toda te bombe niso napolnjene z brezškodnim črnim smodnikom, nego s kako bolj brizančno snovjo, kar so se imeli baš v Mariboru pred leti že priliko prepričati. S črnim smodnikom polnijo navadno Orli svoje »štuke« in možnarje, ko streljajo ob cerkvenih praznikih za pokopališkimi zidovi. Orjunaši tega pobožnega posla navadno ne opravljamo in zato nam tudi ne preostaja črnega smodnika, da bi z njim motili spanje pravičnega prvega slovenskega župana v Mariboru in so ta posel opraviti drugi strokovnjaki, ki so najbrže že v naprej streljali v počast največjega praznika slovenskega naroda, ki je, kakor en mož korakal na volišče ter se izrekel, da stoji skalnato neomajno za vesoljno SLS.

Orjunaši smo to pot mirno motrili potek volilne borbe. Izgleda, da so mnogokateri, posebno klerikalci, to pasivnost slabo razumeli in se udali v sladke sanje, da smejo zopet pričeti nekaznovano obrekovati in sramotiti Orjuno z otroško neumnimi lažmi! Prepričani pa naj bodo, da še ni vseh orjunaških dni konec in da bomo morali v resnici pričeti **»znova s terorjem«,** da prikrajšajo nekatere predolge jezike strumnih slovenoborcev.

G. Smodej, Orjuna in vojska.

Od časa do časa se oglasi v parlamentu med slovenskimi očanci najmodrejši — proslavljeni koroški dobrovoljec dr. Smodej in poskrbi zato, da v kuloarih Narodne skupščine ne pozabijo na Orjuno. Tako se je oglasil tudi sedaj in se hudo pritožil pri gospodu vojnem ministru, **»ker da podpira vojska Orjuno z orožjem in da je ta s tem orožjem streljala v Prešernovi ulici na policiste«.** Kakor je sicer vojni minister, general Hadžić, koncilijanten človek, tako pa je preko te najnovejše ugotovitve junaškega slovenskega vojnega izvedenca prešel molče in prepustil »Koprivam« primerne odgovor nanje. O razmerju med Orjuno in vojsko smo v našem glasilu že ponovno pisali. Ako so gospodje velmožje v stranki slovenskega ljudstva sami analfabeti, da teh naših striktnih konstatacij niso mogli doumeti, potem si mi peremo roke in patentirani slovenoborci bodo poslej v tem oziru doživeli še mnogo razočaranja.

Vojska in generali ne nosijo polepi Sloveniji konjskih očal, kakor bi morda želela slovenskih tigrov krepka tolpa, nego prav dobro vidijo, da so nositelji slovenoborskih list kandelaberski hujskači, ki so s klicem, sovražniku nož v srce, pošiljali slovenske fante nanje in na njihove prezgodaj padle junaške soborce. Molitvico, ki bi jo morali po mišljenju slovenskega naroda zanje moliti naši generali, dobro poznamo. **Če velja za gospoda Uzunovića, Markovića, Jankovića, Radića, da bodi danes belo to, kar bo jutri črno, ker je to v interesu sporazuma, ne velja to za vojsko in generale, ki ne morejo kot častni ljudje zatajiti onih, kateri so se borili z njimi rame ob rami za ustanovitev te države.** To je tudi edino pravilno! Gorje zemlji tedaj, če bodo generalske glave na voljnjem konopcu, kakor naših parlamentarcev, da bi jih lahko vsakdo s pridom priklanjal na vse strani **in če bi imeli zaklenjena usta tako, kakor so one gnadljivih SLS gospodov, katerih ključi se nahajajo v nočni omarici Prevzvišenega.**

Tužni glasi.

V Podbrdu so v smislu novega zakona, ki je izšel pred letom dni, ustanovili tkzv. »Dopolavoro« za železničarje. To društvo ima namen zaposlovati delavce in uradnike v prostih urah. Sam na sebi je namen dober. Način delovanja tega društva pa je v vsakem oziru fašistovski. Pred kratkim so hoteli prirediti predstavo. Zato so potrebovali kulise. V kraju pa obstoji društvo »Gorska vila«, ki pa pod pritiskom fašistov in oblasti ne sme niti dihati in slovensko društvo »Oder«, ki mora takisto počivati. Fašisti pa so kar na cesti ustavili dva člana društva »Oder« in zahtevali od njiju, naj izročita kulise. Ker nista bila niti odbornika sta naravno zavrnila to zahtevo. Tedaj so jim začeli groziti in ko tudi to ni pomagalo, so poklicali na pomoč karabinjerje, ki so zahtevali od njiju, naj dvigneta roke, da jih osebno preiščejo. Pri tem so zopet silili vanje. Ker tudi te grožnje niso nič izdale, so sicer pustili oba člana pri miru, zato so pa kratkomalo šli sami po kulise in si jih vzeli brez vsakega dovoljenja. Oblast je bila seveda s to roparsko tatvino popolnoma zadovoljna.

»Lega Nazionale«. V nedeljo se je vršila v Trstu velika seja znanega raznarodovalnega društva **»Lega Nazionale«.** Predsedoval je odstavljeni tržaški župan senator **Pitacco,** ki se je zato izrecno pripeljal iz **Rima,** in je imel pred sejo važne pogovore v tem vprašanju s tržaškim prefektom **Gastijem** in fašistovskim **komisarjem Barduzzijem.**

Seje so se udeležili poleg članov tržaškega osrednjega odbora zastopniki Istre, Goriške in Zadra. **Gorico** je zastopal senator **Bombig, Zadar** odvetnik **Troiani.**

Osrednji tajnik **Petronio** je podal obširno poročilo o otroških vrtcih, pošolskih zabaviščih in rikreatorjih, ki so posejani v velikem številu zlasti ob državni meji. Povdarjal je pri tem zlasti, da je našlo delovanje »Lege« posebno priznanje s strani proslulega šolskega skrbnika Raina v Trstu.

Posebno pozornost so obračali na poročilo zastopnika Zadra, ki je razlagal naloge, ki jih je stavila »Lega« na Zadar in Lastavo. Naložili so mu, naj sestavi nemudoma potreben proračun, da se takoj začne z delom.

V Sežani so se te dni imeli pričeti predvojaški tečaji, katerih vodstvo je poverjeno fašistovski milici. Že nekaj dni prej so poslali tako svoje miličarje v sosednje vasi, da privabijo domače fante. Zažugali so jim, da jih pridejo iskat s silo in s karabinjerji in da jih drugače hudo namlatijo. Fantje iz Mrč in Povirja so se spričo terorja udali in so se preteklo nedeljo podali v Sežano. Zaman so iskali vse dopoldne fašistovskega tenenteja, ki jih je imel poučevati. Veliko se jih je radi tega povrnilo domov, nekateri pa so vendar ostali. Okoli poldne se je pokazal gospod tenente in je imel nagovor na nje, seveda v italijanščini. Mladeniči so ga poslušali kakor Turek pridigo. Ko je opazil to tenente sam, jih je vprašal, če so ga razumeli. Eden izmed njih mu je odgovoril v italijanščini, kakor je pač mogel in znal, da ne razumejo italijanščine. To pa je tako razljutilo fašistovskega tenenteja, da je vse dal pretepsti, dotičnika pa zapreti do naslednjega dne. Naravno je, da so se fantje podali domov in da se ne bodo nikdar več pokazali v Sežani.

Zaplemba »Istarske Riječi«. Kakor smo že poročali, je bila »Istarska Riječ« od 15. t. m. zaplenjena, in sicer kakor je razvidno iz odloka, ki ga je prejel list, radi celotne vsebine.

Povišanje. Znani cavalier Anza, znan izza njegovega poslovanja kot podprefekt v Opatiji, še bolj znan kot podprefekt v Gorici za časa napada na »Trgovski dom« in na ostale slovenske organizacije, je ostal tudi po odpravi prefekture v Gorici, najprej kot prefekturni svetnik, sedaj pa je bil imenovan kar za viceprefekta goriške pokrajine. Da, Mussolinijeva obžalovanja zadnjih napadov na Slovane v Gorici so bila pač običajno besedičenje, kakoršnega so Slovani pod Italijo že osmo leto vajeni.

Novi predpisi glede Balille in fašistovske predstraže se že izvajajo. Z znanimi zadnjimi zakoni in odloki je bil fašistovskim organizacijam »Ballile« in fašistovskim predstražam izročen monopol glede vzgoje in izobrazbe mladine.

Sedaj pa so se oglasili razni faktorji v italijanskih listih in orisali načrt, kako naj se izvedejo tozadevne odredbe za Goriško.

Zopet sprememba v vodstvu tržaškega in goriškega fašja. V manj nego pol leta se je že trikrat vršila sprememba v vodstvu tržaškega fašja. Za zadnjim tajnikom defravdantom in sedanjim načelnikom fašistovskih disidentov, ki je tedaj celo preko volje tržaškega prefekta dal aretirati in izgnati profesorja Vebra od ljubljanske univerze, je prevzel komisarstvo nad tržaškim fašjem poslanec Ricci, kateremu so peli največji slavospev dokler ni moral odleteti radi krvavih incidentov s karabinjerji pred sedežem tržaškega Filharmoničnega društva. Na njegovo mesto je prišel poslanec Barduzzi, najprej kot komisar. Po novem letu pa je bil imenovan za prvega tajnika tržaškega fašja.

Gorica je prej kot del Videmske pokrajine delila tudi vse homatije pri vodstvu videmskega fašja. Od kar je postal sedež prefekture, je dobila seveda tudi lastno pokrajinsko fašistovsko organizacijo. Vodstvo iste so najprej poverili poslancu Zimolo, ki je prevzel tudi vodstvo videmskega fašja. Toda že čez dva dni **so se gospodje** v Rimu premislili in imenovali za komisarja tržaškega tajnika Barduzzija. Sedaj baje je bil Barduzzi čez noč imenovan za generalnega konzula v Marseilu. Prvotno je to **čast odklonil,** drugi dan pa je mesto prevzel in se v to svrho že peljal v Rim.

Te večne spremembe pa so udarile na živce celo tržaškemu »Piccolu«, ki je sicer v takih stvareh pravo jagnje božje, da je zahteval končno ureditev, kajti Trst ni katerakoli pokrajina, temveč ima posebne funkcije kot pokrajina, kjer bivajo drugorodci, ki je ob meji in več drugega še. Enako je zahteval tudi stalnost v vodstvu tržaške občine in prefekture. Od kar je moral v jeseni 1926 pod Riccijevim pritiskom senator Pitacco odložiti mesto župana, ima Trst že drugega komisarja. Županstvo je bilo med tem odpravljeno in uvedeno podeštatstva. Povsod imajo že podeštate. Samo Trst ga do danes še ni dobil.

Stroji za šničenje svinčnikov.
THE REX CO., Ljubljana.

Nacionalisti! Kupujte pri trgovcih, ki inserirajo v „Orjuni“!

Dopisi.

Kamnik. Pri nas se je vršil občni zbor »Streljačke družine«, ki je izpadel prav dobro in pokazal, da je misel sodelovanja vseh slojev naroda pri obrambi države naletela i v Kamniku na zadovoljiv odmev. Posebno globok vtis je napravil na občnem zboru novo osnovane »Streljačke družine« govor gosp. majorja Jaklača, ki je orisal namen in pomen Streljačkih družin. Poleg teh veselih vesti pa moramo zabeležiti i to, da nas zapušča prevdarni in marljivi voditelj br. Josip Hvalič, železniški činovnik, ki odhaja na novo službeno mesto v Banat. Marljivemu orjunaškemu delavcu žele kamniški Orjunaši najlepših uspehov na novem službenem mestu in se nadejajo, da bo i v ponosni Vojvodini stal vedno med prvimi orjunaškimi delavci, kakor v Sloveniji.

Volitve v Prekmurju! Za nami je zopet čas, ki je dajal največ prilike za hujskanje, to so bile naše oblastne volitve.

Vsakomur je znano, da v Prekmurju dobi tudi popolnoma nepoznani človek kroglice, samo da se izprsi kot protisrbski hujskač. Tako se je posrečilo dobiti Radiću toliko tisoč kroglic v Prekmurju. Republika brez vojakov, žandarjev, davkov in končno še razbitje države, vse to je vleklo. Kaj sedaj? Obljuba dela dolg. Zatorej je treba nekaj novega, kar bo zopet vplivalo na prekmurske mase. In so iznašli: **»Odcepitev od teh nesrečnih Slovencev«,** teh neznosnih paragrafarjev! Pod Hrvatsko je le **vse bolje!** Če že drugega ne, vsaj to, da so tla za izmozgavanje nevednega človeka, in to je glavni poklic židovsko-madžarske gospode. Kako pa bodo razni direktorji in njihovi strici kopičili še dalje bogastvo, če slovenski davčni vijak tako pritiska Prekmurca in če ti **»nekulturni Slovenci«** pošiljajo svoj denar našemu kmetu za tako nizke obresti. To ne gre! **Slovenci ven!** Mi lopovi smo si tu sezidali naše vile, mi smo in bomo tu nemoteno izsesovali prekmurskega kmeta — zato: **»Slovenci izginite!«**

Narod pa je obrnil izsesovalcem hrbet in z vso agitacijo prečastitih so dobili ti jedva kroglic za en mandatič. Na lim so šli **to pot izraziti Antislovenci, med temi oni, ki živijo pravzaprav le od slovenske vasi — mali obrtniki.** Resni, pošteni kmetje Madžari so pokazali figo v Dobovniku nevednim drugom pri Dolnji Lendavi. Volili so svojega šolskega upravitelja **Preiningerja,** ki jim bo tudi kot neposlanec še mnogo koristil. SDS je pridobila veliko število kroglic, in to skoro brez vsake agitacije!

Slavno maslo pa je posnela SLS, ki je dobila od štirih kar tri mandate. **To pa znači v Dolnji Lendavi plebiscit za Slovenstvo.** Tako je odklenkalo Radićevcem hujskanje za Hrvatsko in prognozam Mate Matosića, novinarja iz Zagreba, ki je videl Prekmurje kot provinco zagrebške čifutarije. Dasi nismo naklonjeni SLS, se tega uspeha veselimo in upamo,

---

Bili so pred njim in za njim, ki so mi govorili slično, kakor Žerajić... Malo jih je pa bilo, ki so dosledno svojim besedam, kakor on, v resnici zapisali za nas nov velik datum...

V vezeh.

(Iz četovanja.)

(Konec.)

Evo zopet občinskega svetovalca. Resno in uradno me poslednjič opozarja, da naj priznam vse, ker da bom sicer slabo izvozil. Ako se ne uklonim, me pretepe na mrtvo ime, potem pa me vrže v kak jarek, kjer bom poginil, nakar me bodo raztrgali krokarji in šakali.

Njegovega prigovarjanja ne maram čuti, nego i v naprej bulim v zrak ter čakam.

Zmanjkalo jim je potrpljenja in navale name, kakor sestradani volkovi. Nekdo mi izbije fes z glave, drugi me zagrabi za srajco in telovnik, tretji mi sezuva opanke in hlače, ostali pa preobračajo vrečo in iščejo nečesa. Vse se je vršilo po bliskovito. Deco je to postopanje tako razveselilo, da je pričela ploskati in se na glas smejati. Žene pa so zacvilile, in sicer bolj iz radosti, kakor zavoljo sramu. Pregledajo vsako luknjico, žep, ali krpo, tipajo, ogledujejo in brskajo po drobtinah, ki so jih stresli iz vreče.

»A, kaj je to?« me vpraša nekdo.

Ne pogledam na tisto stran, ker sem imel preveč skrbi za nadaljnji potek preiskave. Ko občinski odbornik reče: »Naprstnik, naprstnik... deni ga na stran« spoznam, da so našli moj strup. Najdejo še nož. Potem prebrskajo vse še ponovno in ko ne najdejo ničesar več, me prično zopet naskakovati in mi prigovarjati, da naj govorim.

Mislil sem si: »Če sem izdržal doslej, bom prenesel še tudi to, kar pride in če me razsekajo na kosce.«

»Sem!« zakriči končno občinski svetovalec. — »Videli bomo sedaj!«

Od nekje prinesejo klade, podobne jarmu za noge. Prej ko se dobro zavem, me že zagrabi dvoje vaščanov in me vrže na trebuh. Noge mi denejo v jarem, nato pa me prično z batino biti po golih podplatih. Prvi hip sem se bolj ustrašil, kakor me je bolelo. Bolečina je bila strašna. Kričal in tožil sem na vse grlo, da bi vsaj malo pozabil na silne bolečine in morda presunil batinaše. A javkanje jim je bilo le v užitek. Otroci so pa pričeli kar poskakovati veselja.

»Tako je treba postopati z vsakim Srbomanom!«

Ko vidim, da moje kričanje ne zaleže, se ves skrčim, da bi čutil čim manj udarcev. Od krčenja me bole že mišice. Mislim pa le na hip, ko bodo prenehali biti po meni.

»Udari še... udari!«

»Pasja ti majka srbska!« me psuje drugi.

Ko me prenehajo pretepavati mi krvave podplati. Skoro brez moči zberem razmetane dele obleke, ki jo z veliko muko oblečem. Telo me je peklo, kakor da bi ležal na žerjavici. Drhtel sem, kakor biljka in objemala me je omotica. Bil sem čisto apatičen in zavidal sem naravnost one, ki so poginili pod kroglami. Bolečine so postajale vedno hujše. Zdelo se mi je, da bi se odrekel življenju in celo Bogu, če bi mi le malo odleglo. Stopala so mi strašno zatekla. Kosti pa so bile vse, kakor nalomljene. Nisem se mogel ganiti z mesta. Odnesejo me v neko nizko kočo vso zadimljeno in umazano, kakor že morajo biti prave makedonske hiše. Vržejo me v kot prostorne sobe, ali ne na slamo, temveč na gola prašna tla, da se mučim i v naprej brez vode. Objel me je obup in prepričanje, da ne bom nikdar več sam stopil iz te izbe in da se iz omotice, v katero sem se pogrezal, nikoli več ne zbudim.

Vendar sem se zbudil ponoči spričo neznosne žeje. Bolečine so pojemale in otekline so se ohladile. Okoli mene je bila gosta tema, samo skozi priprta vrata so se rumenili slabi žarki ognja na ognjišču, v kuhinji. Po dušljivem ozračju, odmerenem dihanju in hrkanju nekaj ljudi, sem spoznal, da nisem sam v sobi in da spi zajedno z menoj nekje na slami cela družina.

Razmišljanje o tej družini me zamoti za hip, ki pa ga je naglo pregnala nevzdržna žeja in pekoč ogenj žgoč me po grlu, ustih in goltancu. Od žeje in bolečin se mi je svetlilo pred očmi. Škripajoč z zobmi sem že hotel zaklicati glasno, da naj me raje ubijejo, kakor mučijo na tako podel način. V tem nekaj zašumi. Čutim, da se mi nekdo približuje in da me gladi suha in hrapava roka, ki me dvakrat mehko poboža po laseh.

Neznanec čisto tiho šepeče:

»Ali si bolan?« Želiš li česa?«

Bil je ženski glas in nekako starčevsko usmiljen. Suha usta so mi žarela same želje. Jedva slišno vzdihnem:

»Vode, vode...! in takoj pomislim, da li me morda ne izkušajo.

Neznanka se neslišno odstrani in se izgubi v gostem mraku. Skoro se povrne in mi prinese skledico vode. Ko sem v dušku goltal vodo se nagne čisto k meni in mi blago, prav materinsko zašepeče, da naj ne hitim. Kadar je človek zelo žejen in razgret škoduje preveč vode.

Zdi se mi, da je vstala majka iz groba. Čutim, da je neznanka neka dobra duša, katere roko poljubim, kakor svetniško relikvijo.

»Ali ti je še hudo sinko?«

»Ne, bolje mi je!« Daje mi nekaj v krpe zavitega, da si z njim namažem podplate. Odvijem cunje in tipljem. Ne vem, da li je vosek, suhi sir ali kaj. Ali čim sem namazal podplate, takoj mi je postalo lažje.

KARO-čevlji priznano najboljši!
MARIBOR, Koroška cesta 19.

da bodo ti slovenski zastopniki primerno zastopali interese Prekmurca-siromaka in ga branili pred vsemogočimi špekulanti, ki so pri nas vedno gostejši.

Naš pokret.

Žicov fond je ustanovil Glavni odbor na svoji poslednji seji v Splitu. Namen tega fonda je zbrati finančna sredstva za postavitev spomenika blagopokojnemu drugu Valentinu. Doslej je nabranih v ta namen Din 6675. Slovenski Orjunaši darujte i Vi za Žicov fond po vaših močeh, da dokažete bratsko ljubav in hvaležnost napram padlemu soborcu ob sinjem Jadranu.

Spominske svečanosti v spomin bratu Valentinu so se vršile doslej v Vodicah, Okrugu, Tučepi, Mimici, Šibeniku, Drnišu in Trogiru. **Orjunaši spominjajte se padlih žrtev za zmago naše ideje.**

Novi orjunaški list »Orjuna« je pričel izhajati dvakrat mesečno v Beogradu. Urejuje ga br. Uroš Bjelić. Na list se še povrnemo!

Koljejo! V Despot sv. Ivana v Vojvodini je bil napaden iza plota v črni noči glavar mestne Orjune Lazar Gavrilović. Napadalec mu je prizadejal težko rano v trebuh in se ranjeni Gavrilović bori s smrtjo.

Ako bomo Orjunaši na to sistematično klanje naših voditeljev primerno odgovorili, pa bo vstala vesoljna eshaesija in pričela ogorčeno protestirati proti orjunaškemu terorju.

Slike pokojnega brata Valentina Žica prodaja uprava Orjune in stane slika 6 Din. Slika je krasno uspela in ji je pridejana oporoka pokojnega junaka-prosvetitelja.

Odbor Orjune Št. Jakob-Krakovo-Trnovo je na svoji redni seji črtal iz imenika članstva gospoda dr. **Dragotina Marušiča,** ker se njegovo politično delovanje ne sklada z jugoslovensko ideologijo Orjune.

Orjuni Kambelovac in Pečenjevac sta imeli dobro uspela občna zbora, na katerih je bil izvoljen nov odbor.

Z noži hočejo poklati Orjunaše v Dalmaciji Radićevci, ki jim ni dovolj po nedolžnem prelite krvi pok. brata Valentina Žica, nego iščejo novih žrtev. Tako so v Novem gradu napadli z noži naše mirno se šetajoče člane in ranili brate **Paštroviča, Ante Tebaldija in Ante Gnoudiolija.** Posebno težko pa je ranjen Orjunaš Joso Sinović, ki so ga oklali v prisotnosti njegove žene. Po vseh teh mesarskih napadih se čudijo naši radićevci še, če jim ogorčeni slovenski Orjunaši temeljito izprašujejo vest! Za zločine radićevcev v Dalmaciji solidarno odgovarjajo i naši slovenski, ki so zlezli pod Stipicovo peto, ki se zato pač ne bodo smeli čuditi, če se bodo pri razširjanju njihovega mirotvornega programa še česteje srečali z Orjunaši. Doslej smo šele govorili z gospodom ministrom Pucljem, velikim organizatorjem Ažmanom, gospodom Benkom in ljubljanskimi zelenimi generali. Ostali še pridejo na red!

Mlinarja - Orjunaša za vodni mlin sprejmem takoj! Naslov pove uprava lista.

Stanje ranjenih bratov Klišmanića in Žileta se znatno boljša in je njih stanje relativno dobro.

Za tiskovni fond so darovali: Stumberger Miroslav, Brežice 20.— Din, Klobores Maks, Poljane nad Škofjo Loko 30.— Din. Hvala!

Naročajte „Pobedo“!

Ko pričnо peti petelini mi pomaga na noge in me pelje iz izbe, kjer sem spal. Nato se odstrani in požene pse na drugo stran sela, nakar se povrne in me vodi preko plotov in gnojišč na polje.

»Evo... idi sedaj, naravnost proti oni svetli zvezdi in ne boš zašel. Hodi srečno!« Še enkrat ji stisnem velo dlan in že izgine v mraku.

Tisti hip se šele prvič spomnim, čemu sem šel na pot. Naglo zagrabim za levo uho in otipljem globoko v sluhovodu omehčani vosek, ki se je skoro zrastel z mesom. Razveselim se.

»Še ni prepozno, če Bog da in sreča junaška!«

Trpel sem še muke, da so se mi ježili lasje in da sem na vsakih deset korakov počival in polagal na krvaveče rane sveže listje. Prišel pa sem le na cilj.

Kronika.

Srednješolska svetosavska prireditev. Vsako leto se je vršila ta proslava, ki je po svoji intimnosti in iskrenosti bila vedno ena najlepših prireditev. V bojazni, da ne bi naši dijaki videli etično vrednoto še v kaki drugi cerkvi razven v rimsko-katoliški je **ljubljanski knezoškof protestiral pri vel. županu proti načinu, obiska s strani srednješolcev, ki se je odredil s strani oblasti.** Vsak zavod se je namreč udeležil proslave po svojih odposlancih. Želji Dr. Jegliča je bilo ugodeno — in tako je bila že lani razposlana okrožnica z naznanilom, da naj se udeleži proslave le oni, ki se prostovoljno javi. Rezultat = dvorana na Taboru nabito polna. Vse šole so se udeležile proslave skoro korporativno. Torej le tako naprej Prevzvišeni! Vi po svoje, mladina pa po svoje in videli bomo, kdo bo odnesel boljši in lepši del.

Neprave metode. Z Viča smo prejeli že pred dolgim časom točno poročilo, da je vstopil v tamošnjo organizacijo SDS poznani mehaničar Kaučič izpod Rožnika. Ime tega moža je poznano po »bombnem atentatu« na njegovo delavnico in po njegovi italijansko vzgojenih članih družine, katere nadebudni naraščaj vpije s cvetkami kot: **»Slovenske svinje«, »Ščavi«!** Pričakovali smo, da bodo viški samostojni demokrati na primerno naše opozorilo tega moža, ki je po mišljenju vse preje kakor nacionalist postavili pod kap in se izkazali najmanj tako odločne, kakor tedaj, ko so anathemizirali br. dr. L. Leontića in sedali na sodne stole kot samozvani sodniki »prodajajoče se Orjune«. V tej veri pa smo se zelo varali, kar se je izkazalo na dan volitev v oblastno skupščino, ko se je napotil demokratski agitator v goste h gospodu Kaučiču in ga z veliko težavo pripravil do tega, da se je z vozom peljal volit. Prej pa je še zahteval garancijo, da se ga odslej ne bo več napadalo.

Kako vpliva tako postopanje na prave nacionaliste si ni težko predstavljati. Da so to zaenkrat še z odločnejšim protestom prizanesli je pripisovati le njihovi nacionalni disciplini! Gotovo pa je že danes, da bodo v slučaju neremedure te zadeve prisiljeni izvajati konsekvence in poskrbeti zato, da se njihovi pošteni in nacionalni glasovi ne bodo istovetili s krogljico ljudi, katerih mišljenje je vse preje, kakor jugoslovensko. Toliko pristojnim **ad informandum!**

Kako umirajo Orjunaši - idealisti. 13. t. m. je izdihnil dušo br. O. Bilić iz Vrloke, ki zapušča bolno ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Star je bil 52 let in je prejemal po 30-letni občinski službi

30 Din mesečne pokojnine.

Avstrija ga je leta vlačila po plesnivih kazematah, kjer si je nakopal kali smrtonosne bolezni. Dočim je za bivše denuncijante in črnožolte krvosledne pse, ki so ga vrgli v zapore, bilo v Jugoslaviji dovolj kruha, je moral pok. Bilić stradati, dokler ni klonil in na smrt razžaljen zatisnil izmučenih oč.

Tako umirajo Orjunaši! Denuncianti in hofburški gardisti pa jih obsipajo še mrtve z obrekovanji in zasmehovanji.

Italijani so pričeli gomiliti svoje čete ob naši zapadni meji. Za vzrok te koncentracije navajajo zimske manevre v Alpskem terenu. Kdor je informiran o gibanju teh čet pa more lahko spoznati, da je v tem zimskem manevriranju skrita neka tajna demonstrativna ost, če ne celo kaj več.

Poznani rodoljub in prijatelj Orjune br. Frano Petrinović se je dne 15. t. m. poročil v Londonu z Miss Constance Taylor. K poroki iskreno čestitamo!

Nova izdaja Juvanovih prstov. Pavel Barolini, zidar iz Dubrovnika, se je prijavil pri dr. Martechieniju z rano na desni roki in mu izjavil, da sta ga napadla in ranila dva mladeniča. Po njegovi sodbi sta bila oba najbrže Orjunaša, ker sta dejala: »I ovo je jedan od njihovih, majku mu!« Ranjen je bil v sredinec desne roke, v katerem se je nahajala krogla malega kalibra, ki jo je zdravnik izvlekel in rano obvezal. Ker se je policija za zadevo zanimala, je zaslišala ranjenca, ki se je zapletel kmalu v razna protislovja, dokler ni priznal, da si je zgodbo z Orjunaši čisto na lepem izmislil, ker se je bal kazni zavoljo nedovoljene nošnje orožja. Tako je bilo samo po spretnosti in previdnosti policije omogočeno odkritje čiste resnice, dočim bi v nasprotnem slučaju iz te lažnivo skonstruirane afere nastala gotovo nova Juvanova srednjeveška inkvizitorska zgodba, katero bi širili z zlobnim namenom med narod sovražniki Orjune.

Katoliška moralna vzgoja! Ljudje, ki nas dosledno psovejo s pretepači, suroveži in teroristi, so res lahko ponosni na sadove svoje »moralne« vzgoje katero je deležna mladina v njih organizacijah.

V nedeljo, na dan volitev, se je zvečer po doznanem izidu volitev vračala iz mesta v Moste skupina totalno pijanih, živinsko rjovečih pobalinov izpod 18 let, ki je dokumentirala veselje nad zmago edinozveličavne katoliške in Slovenoborske stranke z naravnost izbranimi kletvinami in kričanjem: Dol z Orjuno! Auf Biks Orjunci! Niti mimo bolnice, v kateri potrebuje vsaj miru na stotine siromakov, niso molčali, ampak so na prijazno opozorilo pričeli s še hujšim preklinjanjem in tuljenjem ter bi se dotičnika celo lotili dejansko, da jih ni ločila ograja.

Res zavidanja vredno in olikano mladino nam vzgaja krščanska SLS in se nam obetajo v bodoče še krasne perspektive! — **Spectator!**

Ne morejo videti državnih barv... Med našo srednješolsko omladino se vedno bolj širi duh jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva in nekateri hočejo izpričevati to idejo tudi javno s tem, da so si vtaknili v gumbnice trobojni jugoslovenski trak.

RADIO aparate in materijal

edino pri

FRANC BAR, Ljubljana.

Med tem, ko nekateri profesorji — predvojni Preporodovci razumevajo in odobravajo to energično gesto srednješolcev, ki so vstali iz povojnega mrtvila, v katerem so tičali in še tiče mnogi srednješolci — kaste promenadarjev, »fussballdruckerjev« in foxtrotov zopet vstajajo razni pobeljeni grobovi, ki bile obravnave in izključitve Preporodovcev na dnevnem redu, in ki hočejo izvajati to na njihovih naslednikih srednješolcih — jugoslovenskih nacionalistih.

Posebno se v tem odlikuje neki g. profesor na Gorenjskem, ki naravnost prepoveduje nošnjo zgoraj omenjenih trakov v državnih barvah. Nismo še v avtonomiji Sloveniji, kjer bi se po mnenju slovenoborcev izključevala vsaka druga trobojnica razen neomadeževane slovenske trobojnice. Teh lepih časov seveda nikakor ne bo, za kar bomo že poskrbeli jugoslovenski nacionalisti!

6% obligacijsko posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš so dne 20. in 21. t. m. podpisali: Marn Amalija, zasebnica, 1000 Din. Neimenovani 25.000 Din. Breskvar Rudolf, delovodja tobačne tovarne 20.000 Din. Trost Karel, mestni učitelj v pok. 1000 Din. Neimenovani 15.000 Din. Dr. Ujčič Josip, univerzitetni profesor 1000 Din. Zelenik Fr. 2000 Din. Neimenovani 30.000 Din. Neimenovani 10.000 Din. Kollman Fran, veletrgovec itd. 100.000 Din. Neimenovani 25.000 Din.

Ljubljanska policija si je nabavila par policijskih psov, kar je zelo razveseljivo. Želeti pa bi bilo, da bi se ti pasji dlakci, kaj kmalu izkazali in da ne bodo želi sličnih uspehov, kakor policijski pes v Beogradu, ki je po svoji topoglavosti postal s poznanim sicilianskim plemenskim oslom predmet celega niza posrečenih veselih zgodb. Najlepša prilika zato se nudi sedaj pri zasledovanju zločinskih požigalskih elementov na Gorenjskem, kjer se bodo pasji detektivi lahko izkazali v nemalo veselje zbeganega naroda in finančno silno prizadetih zavarovalnic. Upamo, da bodo pristojni naš nasvet upoštevali in da bomo čuli o delih policijskih psov kaj pozitivnega šele tedaj, ko bodo morda iskali zopet kakšne napadalce na katerega laških konjskih lišajev. Ako se ti novi četveronožni policisti ne obnesejo, potem jih reducirajte, ker res nima smisla poleg sicer vse preje kot človeško plačanih državnih uradnikov vzdrževati še pasje mrcine zavoljo lepšega in popolnosti inventarja.

Ob priliki smrti br. Valentina Žica so pisali nekateri separatistični listi v svojem slepem sovraštvu proti Orjuni o pokojnem tako prostaško, da je moral vložiti Direktorij Orjune proti vsem tem listom tiskovne tožbe. Ob priliki tiskovnih procesov se bodo ti skrunitelji spomina padlega Valentina pač lahko prepričali, da ni tudi po zakonu dovoljeno brez kazni sramotiti junaško padlih Orjunašev.

Orjuna Sušak je imela 18. pr. m. po dveh letih svoio prvo čajanko, ki je moralno kakor materijalno prav dobro uspela. Čajanka je tudi pokazala, da imajo Orjunaši na Sušaku več pristašev kot smo prvotno mislili.

ZRNA.

Štednja. V proračunu za leto 1927./28. so še vedno vnešene postavke za reprezentančne cigarete ki obsegajo nič manjšo vsoto kot

6.000.000 dinarjev,

katere bodo ponušili z delom preobloženi ministri in državni tajniki in podtajniki.

100 milijonov dinarjev je prihranil gotovo že v naprej v korist države novi minister saobračaja general Milosavljević, ki je ob nastopu ministrovanja izdal ukaz, da je odslej prepovedan vstop v Ministrstvo saobračaja vsem advokatom narodnim poslancem in privatnikom prihajajočim zaradi intervencij.

S. H. S. komisija. Za predsednika S. H. S. komisije za nakup tobaka v Smirni je bil imenovan poznani beograjski učitelj, dobro zapisana oseba pri pristojnih oblastnikih.

Temu sicer poštenemu človeku je manjkalo samo nekaj, to je, da ne zna nobenega drugega jezika, kakor srbskega.

Mož pa je duhovit in se je spomnil, da ima hčer, ki zna francoski. In tako se je s hčerko pojavil v Smirni, kjer je fungirala kot tolmač delegacije. Kaj se je gospodična hčerka vse dogovorila s Turki, o tem g. predsednik še danes nima pravega pojma. Podpisal je mirne duše neki protokol in se vrnil v Beograd, kjer je javil, da je naloženo mu opravilo v redu izvršil.

Cvetka z gred SHS demokracije. V Novem Sadu je bil izvoljen »davidovičevec« **Žolten Holendär** v oblastno skupščino, kot predstavnik davidovićevih demokratov. Taisti Žolten Holendär je bil še leta 1919. oblastno izgnan iz Jugoslavije v Hortyjev pašaluk.

*

Narodni poslanec **Pavle Popovicki** je prejel do sedaj za poslančevanje na dnevnicah

250.000 Din

in brezplačno železniško vozovnico. Po stenografskih zapiskih sej Narodne skupščine, je ta svitla zvezda izgovorila doslej vsega skupaj

173 besedi

v Narodni skupščini, kar znači, da stane sleherna njegova beseda skoraj

2000 Din.

Pri nas se potem nekateri še čudijo Amerikancem, da plačujejo Poli Negri za vsako besedo njenih memoarov po 1 dolar. Naš Paja ni filmska zvezda, niti kak ekskaizer, vendar prejema za vsako modro izrečeno besedo **40-krat toliko.**

Uverjeni pa smo, da bodo zbog te ugotovitve zagovorniki naše demokracije zopet globoko užaljeni, češ, da rušimo ugled parlamentarizma!

Osvobojenje. (Relijef na spomeniku Kralju Osvoboditelju v Velikem Bečkereku.)

PRALNICA IN LIKALNICA * HAMANN * LJUBLJANA * MESTNI TRG 8 * (NA DVORIŠČU

Jugoslovenski politiki. V Novem Sadu je imel mali dr. Laza Klein veličasten shod, na katerem je med drugim dejal:

»Vodstvo radikalne stranke vodi ozbiljnju brigu o potrebama države i naroda. **Italo-albanski pakt, to je samo jedan mali incident...«**

Zategadelj voli jugoslovenski narod tako enodušno skrbno radikalno stranko. Samo Beograd je odločno dejal, da hoče postati prestolica Jugoslavije, ne pa kako podrejeno kolonijalno gnezdo bodočega tretjega Imperija Rima Velikega diktatorja.

Otvoritveno naznanilo.

MANUFAKTURNO KONFEKCIJSKO GALANTERIJSKO TRGOVINO

sem otvoril

na Starem trgu št. 8.

DAVORIN BIZJAK.

Gospodarstvo.

STROJNI IN VOZOVNI PARK NAŠIH ŽELEZNIC.

Ob priliki enomesečnega bivanja v Zagrebu in na progi Zagreb-Sušak, kot sodelavec pri preizkušnji Božičeve zavore, sem se med drugim zanimal i za razmere ki vladajo v Strojnem odeljenju zagrebške direkcije državnih železnic. Kot prilično dober poznavalec razmer in potreb enakega odeljenja Ljubljanske direkcije sem kaj hitro pregledal ondotne stroine prilike in podajam javnosti nekoliko slik iz te stroine službe z namenom, da čimpreje pridemo do najboljše urejenih razmer na naših železnicah.

Vobče morem reči, da je v Ljubljani veliko **večji red** nego v Zagrebu, čeravno ni stanje niti tukaj niti tam zadovoljivo, kaj šele na višku sodobne tehnike. Tu, kakor tam, trpi služba vsled pomanjkanja dobrih strojev in vozov. Povsod se najde in vidi precejšnje število odstavljenih strojev, katere bo treba popraviti, če se bo hotelo nadaljevati z delom, ki bo obrestoval in amortiziral v odstavljenih strojih naloženi kapital. Vsak stroj predstavlja približno vrednost **1 miljona dinarjev, to znači približno 100 tisoč dinarjev letne poslovne izgube pri enem stroju.**

V ljubljanski direkciji se je ta stalež po **nepotrebnem odstavljenih strojev že nekoliko zmanjšal**, najsi jih je še kakih **štirideset po številu**, poleg onih, ki še delajo službo in so že tudi potrebni večjih popravil. V tem pogledu je precej pomagalo delovanje **Mariborske delavnice**, tako da je danes pri primernih kreditih na upostavo stanja stroinega parka v oni meri, kot je bilo **predvojno** na naših železnicah. Mani zadovoljive pa so prilike v **Zagrebški direkciji.** Nedostatki temelje največ na dejstvu, da zagrebška **velika delavnica** ni tako izkoristena kakor bi mogla biti in kot so to zamišljali ustanovitelji in prejšnji gospodarji zagrebških prog. Po moji razsodnosti bi zmogla Zagrebška delavnica, spričo svoje opreme na leto izvesti kakih **100 glavnih revizij** s popravili in obnovami na strojih; katere se izvršuje približno **vsakih pet let.** To delovanje in vzdrževanje more zadovoljiti potemtakem stalež **500 lokomotiv.** In približno tak stalež potrebuje Zagrebška direkcija, če hoče obvladati promet na svojih progah. Tamošnje prilike pa so take, da se ni izvršilo v letih od preobrata sem še polovico **potrebnih in mogočih glavnih revizij.**

Posledice tega postopanja si je lahko predstavljati. Čeravno bi imela Zagrebška direkcija prilično doveli strojev po številu, katere je zapustila bivša madžarska uprava vendar nima svojih strojev doveli, ki bi bili za službo sposobni, ker stoji že **leta in leta na desetine strojev odstavljenih na raznih tirih.** Vsak potnik lahko vidi v **Sroskih Moravicah, Ogulinu, Karlovcu, Zagrebu** in meda tudi drugod celo vrsto **odstavljenih lokomotiv**, ki samo pričajo o naših neurejenih strojnih razmerah. Človek pa ki ima količkaj vpogleda v železničarsko službo lahko ugotovi, da je med njimi precej **desetin sicer najboljših in najmočnejših strojev**, kakoršne poseduje naša država **za izrazito gorske proge.**

Da se sploh ni **ustavil obrat na Zagrebških progah** je pripisovati le dejstvu, da se je tekom časa **premestilo okoli 25 do 30 strojev iz območja Ljubljanske direkcije** na proge Zagrebške direkcije. Bili so to stroji vrste 380 in 80 bivše avstrijske državne železnice, katere je po večini mariborska delavnica pred odhodom v Zagreb temeljito popravila. Vsled tega je še danes v Ljubljanski direkciji strojni pakt nepopolen. Po eni strani premestitev teh 25 do 30 strojev iz Ljubljane v Zagreb, po drugi strani dodelitev **nekaj desetin reparacijskih strojev iz Beograda v Zagreb**, je rešilo **zaenkrat** in za prvo silo stroino situacijo v opisanem okolišu premalo delujoče Zagrebške delavnice. Pravim zaenkrat in za silo, ker leta teko in se stroji obrabljajo, dočim se ne bo mogla premajhno delovanje **Zagrebške delavnice** nadoknadevati vedno iz Ljubljane in Beograda. Ljubljana more z Mariborsko delavnico dobro kriti le **svoje potrebe**, reparacije se bodo nehale in Beograd z delavnico v Nišu bo mogel kriti največ le svoje potrebe, torej razmeroma mali **plus**, ki bi ga zmogle te dve delavnici, ne bo zadostoval za pokrivanje celotnega minusa Zagrebške delavnice in potreb ondotne eksekutive. Pri vseh teh kalkulacijah in kombinacijah je potrebno misliti tudi na potrebe Subotiške in Sarajevske direkcije, ki imajo izvrševati enake posle in približno v istih veličinah, kot gori omenjene tri direkcije.

Vsekako je želeti, da se izognemo nepotrebnim neprilikam, da se podvzameio vsi potrebni koraki ki bodo državno delavnico v Zagrebu docela primerno zaposlili v toliki meri, da bo pokrila potrebe svoje direkcije in da ne bo odslej padala na teret drugih direkcij. **Izdatni krediti so nujno potrebni**, in sicer za vse delavnice, predvsem pa za Zagrebško. Če se takoj ne poskrbi za zvišanje produkcije v naših državnih delavnicah, bodo nastopile prilike v območjih posameznih direkcij, katere ne bo mogoče drugače odpraviti, nego s pošiljatvijo **kakih 100 lokomotiv v inozemstvo, kot je n. pr. Adamovo, Dunaj, Pešta itd.** da se tam izvršijo potrebna glavna popravila, za katere bo potrebno dobiti naknadne kredite in novce poslati v inozemstvo! Z ozirom na poznane tozadevne **priložnosti korupcijske afere pa to zadnje postopanje ni priporočljivo, tem mani ker je v naši državi dosti brezposelnih ljudi, ki bi bili v stanu z že zaposlenimi strokovnjaki roko v roki vsa potrebna popravila izvršiti doma.**

V ta namen se je pač že marsikaj ukreniio. Med drugim se je odredilo da morajo tudi **manjše delavnice**, kakršne se nahajajo v večjih in manjših kurilnicah, izvrševati gori omenjene petletne revizije in s tem spojena največja popravila. Ti in enaki ukrepi so pač zares samo zasilni, kajti s tem se uporablja delavnice, ki so potrebne za izvrševanje manjših popravil, kot so tekoča, polletna, letna in 2½-letne revizije, **za dela, ki ne spadajo v njihov delokrog.** Obenem se pa stori greško, da se ta manjša popravila, ki so ravno tako potrebna, opušča ali pa zanemarja. S takimi ukrepi se z odstranjevanjem enega zla zaplodi drugo. Naravno je, da postanejo spričo tega stroji za službo nesposobni kot sicer, in da se tako zopet samo množi stalež odstavljenih strojev. Takih slučajev izrabljenja kurilniških delavnic je pri nas precej, kar znači, da so pri nas pri upravljanju stroinega pakta vse preje nego normalne razmere. Poskrbeti je potreba radi tega za zadostne kredite vsem delavnicam in kurilnicam, od največjih pa do najmanjših. Neekonomično je tudi to, da se v velikih delavnicah, kjer je na razpolago orodje, pomožni stroji, delavstvo in ostalo osobje za izvrševanje večjih in največjih popravil, izvršujejo dela, ki spadajo v manjše delavnice, kjer se sedaj često izvršujejo **največja dela. To je narobe svet!**

Privatne delavnice in tvornice se naj pečajo z izdelovanjem novih lokomotiv in vagonov. Potreba teh je tudi permanentna. Za naše prilike je letna potreba povprečno sledeča: 1. za lokomotive. Za obrat v celi državi rabimo v celem kakih **2000 lokomotiv.** Lokomotiva se izrabi v **30 letih**, torej je letna potreba 60—70 novih strojev. Toliko če se hoče današnji stalež vzdržati. Če se pa upošteva, da narašča promet bodisi vsled večjih potreb prebivalstva ob že obstoječih progah bodisi vsled ustanavljanja novih prog in če se vzame za vse to povečanje v račun 1 do 2% že obstoječega, se izračuna, da pride poleg gorajšnjih 60—70 lokomotiv še okoli 20—40, to je letno okoli **100 novih lokomotiv.** 2. Za vozove. Po istem ključu in za podlago današnje stanje vozov, t. j. **50.000** voz pa izračunamo da znaša potreba novih vozov letno **1600 + 1000 = 2600 vagonov.**

Z izdelovanjem teh naj se pečajo privatne delavnice, ki pa naj bodo **v naši državi, da ostane potrebni kapital doma v svrho izpopolnitve našega narodnega gospodarstva.**

ZOBOZDRAVNIK
UNIV. MED.
dr. Ciril Cirman
ordinira od 17. januarja 1927 za zobne in ustne bolezni vsak dan od 8.—12. in od 14.—18. v LJUBLJANI, Frančiškanska ulica 10/II (bivši ordinacijski prostori † prof. Valente).

Dobro, in po brezkonkurenčni ceni
nabavite si vsa moška oblačila, osobito za
šolobvezne
edino le v delajlni trgovini konfekc. tovarne
Fran Derenda & Cie.
Gradišče, nasproti dramskega gledališča.

Lipski Velesejem
najugodnejši kupčijski trg v Evropi!
POMLADANSKI VELESEJEM od 6. do 12. marca 1927.
1600 blagovnih skupin iz vseh strok.
Zahtevajte podrobna pojasnila in prospekte od častnega zastopstva
STEGU in DRUGI, Ljubljana
Gledališka ulica 8. Tel. 925.

Vsem ljubiteljem dobre kapljice priporočam svoja pristna in izvrstna dalmatinska vina po zelo primernih cenah.
Zvonko Blaževič
Spodnja Šiška
Jernejeva ul. št. 24.
Za dobre mrzle prigrizke je vedno preskrbljeno.

L. 1849. se je bliskovito raznesla po celem svetu vest:
ZLATO
se je našlo v Kaliforniji! Stotisoče ljudi je pohitelo tja v divjem begu za srečo. Mnogi so jo našli. — Vam ni treba več iskati zlata v Kaliforniji in Avstraliji. Zadostuje, da si ob potrebi kupite **ZLATOROG TERPENTINOVO MILO**, kajti vsak tisoči komad vsebuje zlatnik po 10 frankov. Poskusite svojo srečo! — Mnogo zlatnikov se je že našlo, mogoče ga tudi Vi najdete!

IVAN JAX IN SIN
LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA CESTA 2
ŠIVALNI STROJI
izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15. letna garancija. Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno.
PISALNI STROJI „ADLER"
Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Styria, Waffenrad (Orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Daje se tudi na obroke! Cenike franko in zastonj.

Ustanovljeno 1852
TEODOR KORN
(preje HENRIK KORN)
Ljubljana, Poljanska cesta 8.
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelovodov. Kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posode iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatelj) za konserve.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.
Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.
Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ IN DRUG
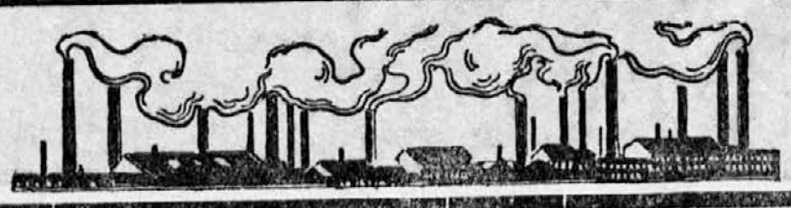
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24

Za konzorcij lista »Orjuna« odgovarja Dreiče Verbič. Tisk Učiteljske tiskarne; zanjo odgovarja France Štrukelj. Odgovorni urednik: Jože Span.